

T. C. Anayasasının 30, 57, 136, 138 ve 148 nci maddelerinin bâzı fıkralarının değiştirilmesi ve 2 geçici madde eklenmesi hakkında

(Resmî Gazete ile yayımı : 20 . 3 . 1973 - Sayı : 14482)

No.
1699

Kabul tarihi
15 . 3 . 1973

MADDE 1. — T. C. Anayasasının 30 ncu maddesinin 4 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 30. — Fıkra 4

Yakalanan veya tutuklanan kimse, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç kırksekiz saat ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görev ve yetkilerine giren suçlar ile kanunun açıkça belli ettiği hallerde toplu olarak işlenen suçlarda ve genellikle savaş veya sıkıyönetim hallerinde, kanunlarda gösterilen süre içinde hâkim önüne çıkarılır; bu süre onbeş günü geçemez. Kimse, bu süreler geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın, hürriyetinden yoksun kılınmaz. Yakalanan veya tutuklanan kimsenin durumu hemen yakınlarına bildirilir.

MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 57 nci maddesinin 2 nci ve 3 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 57. — Fıkra 2, 3

Partilerin iç çalışmalarını, faaliyetleri, Anayasa Mahkemesine hangi hallerde ve ne suretle hesap verecekleri ve bu mahkemece malî denetimlerinin hangi hallerde ve nasıl yapılacağı, demokrasi esaslarına uygun olarak kanunla düzenlenir.

MADDE 3. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 136 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir :

Madde 136. — Ek fıkra; 2, 3, 4, 5, 6, 7

Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya Devlet Güvenliğini ilgilendiren suçlara bakmakla görevli Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulur. Ancak, sıkıyönetim ve savaş haline ilişkin hükümler saklıdır.

Devlet Güvenlik Mahkemesinde bir başkan, dört asıl ve iki yedek üye ile bir savcı ve yeteri kadar savcı yardımcısı bulunur. Başkan, iki asıl ve bir yedek üye ile savcı, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve Cumhuriyet savcıları arasından; iki asıl ve bir yedek üye birinci sınıf askerî hâkimler arasından; savcı yardımcısı ise Cumhuriyet savcıları ve askerî hâkimler arasından atanır.

Devlet Güvenlik Mahkemesi Başkanlığı, üyeliği, yedek üyeliği, savcılığı ve savcı yardımcılığı atamalarında Bakanlar Kurulunca her boş yer için bir misli aday gösterilir. Bu adaylar arasından Devlet Güvenlik Mahkemesi hâkimlerinin atanması Yüksek Hâkimler Kurulunca, savcı ve yardımcılarının atanmaları Yüksek Savcılar Kurulunca; askerî hâkimlerden üye, yedek üye ve savcı yardımcılarının atanmaları ise özel kanunlarında gösterilen usule göre yapılır.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri başkan, üye ve yedek üyeleri ile savcı ve savcı yardımcısı üç yıl için atanırlar, süresi bitenler yeniden atanabilirler.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri kararlarının temyiz mercii Yargıtayda yalnız bu mahkemelerin kararlarını incelemek üzere kurulacak daire veya daireler; Genel Kurul ise, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kuruludur.

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluş ve işleyişi, görev ve yetkileri ve yargılama usulleri ile ilgili diğer hükümler kanunda gösterilir.

MADDE 4. — T. C. Anayasasının 138 nci maddesinin 4 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 138. — Fıkra 4

Askerî mahkemelerde üyelerin çoğunluğunun hâkimlik niteliğine sahibolması şarttır. Ancak, savaş halinde bu şart aranmaz.

MADDE 5. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 143 nci maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 143. — Fıkra 2

Anayasa Mahkemesi, Yüce Divan sıfatıyla baktığı dâvalar ile siyasî partilerin kapatılması hakkındaki dâvalar dışındaki işleri, dosya üzerinde inceler. Ancak, gerekli gördüğü hallerde, sözlü açıklamalarını dinlemek üzere ilgilileri çağırır.

MADDE 6. — T. C. Anayasasına aşağıdaki geçici 21 nci madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 21. — Sıkıyönetimin kaldırıldığı tarihte sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte bulunan dâvalar sonuçlandırılıncaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkileri devam eder. Kamu dâvası açılmamış dosyalar ile duruşmanın tatiline karar verilmiş dâvalar durumlarına, niteliklerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili mercilere verilir.

MADDE 7. — T. C. Anayasasına aşağıdaki geçici 22 nci madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 22. — 1 Kasım 1972 tarihinde T. B. M. M.'de grubu bulunup da 30 Mart 1973 tarihine kadar grubunu muhafaza etmiş ve Milletvekili genel seçimlerine katılma niteliği kazanmış olan siyasî partilere de Anayasanın 56 ncı maddesindeki şartlar aranmaksızın, kanunun öngördüğü ölçüye göre Devletçe yardım yapılır.

MADDE 8. — Bu Anayasa değişiklikleri ve eklenen geçici maddeler yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
31	43	414	9	34	698
33	49	3	10	35	2
	52	148:189		37	22:61
	53	270:323,324:335		38	72:102,103:104
	54	339:382,417:440		39	109:158,160:164
	58	617:656,764:799		40	170:178,178:179, 182:197
				41	202
				44	277:307,310:332

I - Gereğçeli 794, 794'e 1 nci ek S. Sayılı basmayazılar Millet Meclisinin 52 nci Birleşimine, 225 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 37 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Anayasa, Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 2/815